

ЕТНОГРАФСКО-АНТРОПОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

ETHNOGRAPHIC-ANTHROPOLOGICAL
INVESTIGATIONS

Етнолошка истраживања насеља у општини Смедерево

Смедерево са 27 насеља заузима простор између Дунава на северу, Велике Мораве на истоку и шумадијских брда на југу и западу. Границе њене области простиру се у оквиру крајњег северног дела Поморавља и североисточног дела шумадијског побрђа. У 19. веку на овом подручју укрстиле су се разне миграционе – метанастазичке струје. У току 20. века уследио је нови прилив становништва који је у граду Смедереву и у сеоским насељима из његове непосредне близине изменио популациону структуру и дао посебан културни печат.

Ова област, до сада, није била предмет систематског научно-истраживачког рада етнолога, с изузетком рада Боривоја Дробњаковића, публикованог под називом „Смедеревско Подунавље и Јасеница“ из 1925. године, у којем су обрађене антропогеографске теме. Из наведених разлога, Музеј у Смедереву је покренуо научноистраживачки пројекат „Етнолошко проучавање насеља смедеревске општине“. Пројекат је, уз финансијску подршку Министарства културе и информисања Републике Србије и делом средстава локалне самоуправе, реализован у периоду од 2005. до 2009. године. Током 2005. и 2006. године обављено је рекогносцирање терена, након чега су 2008. и 2009. организована теренска истраживања у сеоским насељима смедеревске општине у којима је учествовало седам истраживача из Музеја у Смедереву, Етнографског музеја у Београду и Народног музеја у Крагујевцу.

У претходном периоду публикован је део грађе са рекогносцирања терена, а у овом броју Смедеревског зборника објављујемо део резултата теренских етнолошких истраживања у насељима општине Смедерево. Истраживачки тим поставио је себи за циљ систематско теренско истраживање живота становника у насељима која припадају општини Смедерево. Ипак, тешкоће у раду на самом терену биле су видне, како у прикупљању наратива, краткоћи проведеног времена, тако и у реконструкцији одређених тема, посебно када је реч о обичајима из ових крајева. Радови

се односе на представљање прикупљене теренске, архивске грађе и анализе сумарних истраживачких резултата етнолога из поменутих музеја. Емпиријским темама придружена су и два текста других сарадника, јер тематиком допуњавају културну слику о материјалној, духовној култури и друштвеним односима становништва смедеревског подручја. Аутори су у потпуности или делимично обрадили следеће теме: Наташа Николић, *Народно традиционално село – савремена архивска култура и култура савремена у насељима околине Смедерево*, расправа о народном градитељству са констатацијом аутора да је на овом подручју сачувано више типова традиционалног градитељства с краја 19. и почетка 20. века али с обзиром на то да у већини тих кућа данас живе стари, како ауторка каже – „њихов век се завршава са њиховим станарима“. Милош Матић у чланку *Култура друштвене организације у селима околине Смедерево* разматра савремену друштвену комуникацију и структуру традиционалних односа присутних данас у микро и макро срединама. Гордана Милетић је у чланку *Карактеристике пољопривреде у селима смедеревске околине* помоћу коришћења релевантне литературе, статистичких података, новинских текстова и теренске грађе представила основне карактеристике пољопривреде у временском распону од средњег века до савременог доба. Близина Смедерева као значајног трговачког центра почев од средњег века, износи ауторка, и индустријски развијеног седишта општине од средине двадесетих година двадесетог века омогућила је становницима овог подручја бољи економски стандард у свим сегментима пољопривреде. Весна Марјановић, бавећи се проблематиком *Животног циклуса обичаја код становништва Околине Смедерево* представила је и анализира новоприкупљену грађу о обичајима из животног циклуса, уз констатацију да су се данас издвојиле одређене представе о социјалној имагинацији у култури памћења испитиваног становништва. Гордана Петковић је на основу једног архивског документа у чланку *Један докуменат породице Дачић из Друговца – прилози проучавању новије историје смедеревског краја*, указала на појединачне судбине људи које се налазе у архивској грађи. Представљени документ садржи детаље корисне за проучавање различитих аспеката друштвеног живота, посебно значајне за проучавање породичних односа, али и оне који нам указују на односе новостворене државе и цркве. Светлана Симоновић-Мандић је у чланку *Култура одевања у трајанским породицама Смедерева у другој половини XIX и првој половини XX века* повезала један дужи временски период,

Увод

који ће услед непрекидног струјања становништва и миграција за време Устанка из данашњих северних крајева Србије (Војводине) оставити трага на карактере одевања у грађанском друштву Смедерева.

Г. Милејић, В. Марјановић

